

Eugenika a természetről

Rövid filozófiai áttekintés az eugenika történetéről, a náci holokauszt gyökereiről és az eugenikáról napjainkban.

Nyomtatás: 2024. december 16.

GMO-vita

Az eugenika kritikai perspektívája

Tartalomjegyzék (TOC)

1. Eugenika a **természetről**

 Nem irányított gyakorlat, amelyet elsősorban haszonszerzési cél vezérel

1.1. Rövid bevezető

 Richard Dawkins: „az eugenika erkölcsileg siralmas“

1.2. Mi az eugenika?

 Francis Galton és Darwin evolúciós elmélete

 A tudomány kiterjesztése

 Friedrich Nietzsche filozófus a tudomány evolúciójáról

2. A beltenyésztés lényege

 „mintha a végbélnyílásba dugnák a fejüket“

 Az Egyesült Államokban a tehének majdnem kihaltak a beltenyésztés miatt

3. Az eugenika története

3.1. Világszerte egyetemek támogatják

 Holokausztudós Ernst Klee: a pszichiátriának szüksége volt a nácikra

3.2. Pszichiátria: Az eugenika bölcsője

 Az első eugenikai kongresszus szórólapja kapcsolatot mutat a pszichiátriával

 Peter R. Breggin pszichiáter: a pszichiátria okozta a holokausztot

 Frederic Wertham pszichiáter: a pszichiátereknek nem volt szükségük engedélyre

 Hitler „Mein Kampfja“ a pszichiátriai tankönyvek hangvételéhez illeszkedik

4. A tudomány emancipációja

4.1. Uniformitarizmus: Az eugenika mögötti dogma

 William James filozófus az igazság természetéről

4.2. A tudomány mint az élet vezérelve?

 David Hume filozófus a tudományról és az értékekről

5. Eugenika ma

 Eric Lichtblau újságíró: 10 000 magas rangú náci emigrált az Egyesült Államokba

---

 Wayne Allyn Root talkshow műsorvezetője

 A New York Times rovatvezetője: Natasha Lennard

5.1. Embrió kiválasztása

 Kína átöleli „Youshenget“ (优生)

 Eugenika 2.0: Gyermek kiválasztása

---

6. A természet védelme

 Ki fogja megvédeni a természetet?

Eugenika a természetéről

A több billió dolláros szintetikus biológia ipar értelmetlen anyagkötegekké redukálja az állatokat és a növényeket, amelyek a vállalati érdekek érdekében „jobban” tehetők. Ez a redukcionista nézet alapjaiban bontja meg a természet és az emberi lét alapjait.

Amikor olyan gyakorlatokkal szembesülünk, amelyek alapjaiban változtatják meg magának az életnek az alapjait, a filozófiai felelősségvállalás megköveteli, hogy a gyakorlat előtt intelligenciát gyakoroljunk. Felelőtlenség megengedni, hogy az ilyen nagy horderejű beavatkozásokat a filozófia irányítása nélkül, kizárólag a vállalatok rövid távú pénzügyi motívumai vezérlik.

A szintetikus biológiával foglalkozó újságírói különkiadás (**The Economist**) nem irányított gyakorlatként írta le:

A természet újraprogramozása (szintetikus biológia) rendkívül bonyolult, szándék vagy útmutatás nélkül fejlődött ki. De ha sikerül szintetizálni a természetet, az életet valami mérnöki megközelítésre alkalmasabbá lehetne alakítani, jól meghatározott szabványos részekkel.

The Economist (Az élet újratervezése, 2019. április 6)

Az az elképzelés, hogy az élő szervezetek pusztán „**jól meghatározott szabványos részek**” gyűjteményei, amelyeket a tudomány „**mérnöki megközelítésként elsajátíthat,**” számos filozófiai ok miatt mélyen hibás.

Ez a cikk bemutatja, hogy egy dogmatikus meggyőződés – konkrétan az az elképzelés, hogy a tudományos tények filozófia nélkül is érvényesek, vagy az *uniformitarizmusba* vetett hit – hogyan alapozza meg a szintetikus biológiát és az „*eugenika tágabb fogalmát a természetről*“ .

A 4.[^] fejezet bemutatja, hogy az eugenika *a tudomány egy évszázados emancipációs mozgalmából* emelkedett ki, amely meg akarja szabadítani a tudományt az erkölcsi korlátoktól, hogy a tudomány önmaga ura legyen – függetlenül a filozófiától – és „*erkölcstelenül fejlődjön*“ .

Rövid filozófiai áttekintést adunk az eugenika történetéről (3.[^] fejezet), a náci holokausztban betöltött szerepéről (3.2.[^] fejezet) és modern megnyilvánulásairól (5.[^] fejezet). Végző soron ez a filozófiai feltárás felfedi, hogy az eugenika lényegében a beltenyésztés lényegében rejlik, amelyről köztudott, hogy ∞ idővel a gyengeségek és végzetes problémák felhalmozódását okozza.

Rövid bevezető

Az eugenika az utóbbi években feltörekvő téma. 2019-ben egy több mint 11 000 tudósból álló csoport azzal érvelt, hogy az eugenika felhasználható a világ népességének csökkentésére .

(2020) Az eugenika vita még nem ért véget – de óvakodnunk kell azoktól, akik azt állítják, hogy csökkentheti a világ népességét

Andrew Sabisky, az Egyesült Királyság kormányának tanácsadója nemrégiben lemondott az eugenikát támogató megjegyzései miatt. Körülbelül ugyanebben az időben Richard Dawkins evolúcióbiológus – akit leginkább Az önző gén című könyvéről ismert – vitákat váltott ki, amikor azt írta a Twitteren, hogy bár az eugenika morálisan siralmas, de „működni fog”.

Forrás: [Phys.org](#) (PDF biztonsági mentés)

(2020) Az eugenika felkapott. Az egy probléma.

A világ népességének csökkentésére irányuló minden kísérletnek a reprodukív igazságosságra kell összpontosítania.

Forrás: [washingtoni posta](#) (PDF biztonsági mentés)

Richard Dawkins evolúcióbiológus – aki leginkább Az önző gén című könyvéről ismert – vitákat váltott ki, amikor azt írta a Twitteren, hogy bár az eugenika morálisan siralmas, de „működni fog”.

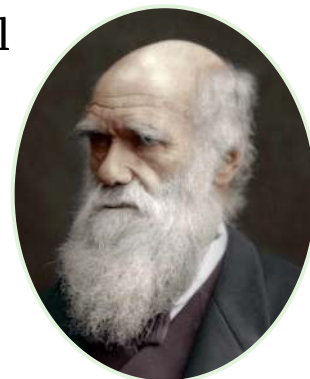
Forrás: Richard Dawkins a Twitteren

1.2... FEJEZET

Mi az eugenika?

Az eugenika a **Charles Darwin** evolúcióelméletéből származik.

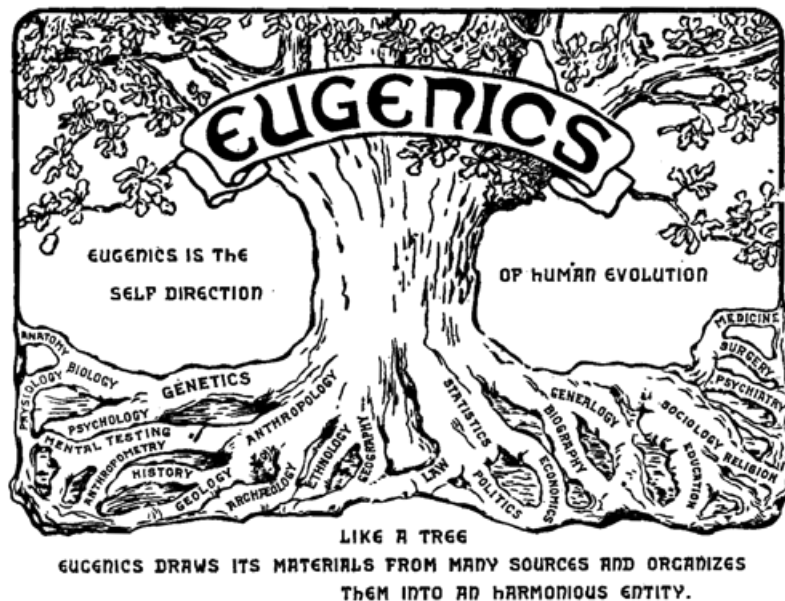
Francis Galton, Charles Darwin unokatestvére nevéhez fűződik az „eugenika” kifejezés megalkotója 1883-ban, és ő dolgozta ki a koncepciót Darwin evolúciós elmélete alapján.

Kínában a **Pan Guangdan** nevéhez fűződik a kínai eugenika, „*a yousheng*“ (优生) kifejlesztése az 1930-as években. Pan Guangdan eugenikus képzésben részesült a Columbia Egyetemen **Charles Benedict Davenport**tól, egy kiemelkedő amerikai eugenikustól.

Az 1912-ben Londonban alapított eugenika kongresszus eredeti logója a következőképpen írja le az eugenikát:

„Az eugenika az emberi evolúció saját iránya. Mint egy fa, az eugenika is sok forrásból meríti anyagait, és harmonikus entitásba rendezi őket.“

Az eugenika ideológiája az emberiség elhibázott kísérletének a betetőzése az evolúció irányítására és tudományos uralására. Ez a fogalom azonban önmagában nem létezik. Inkább egy tágabb és mélyebben gyökerező filozófiai álláspontból, a *szcientizmus*ból ered – abból a meggyőződésből, hogy a tudományos érdekeknek felül kell múlniuk az emberi erkölcsi megfontolásokat és 🦋 a szabad akaratot .

Lényeges, hogy maga a tudomány egy még régebbi szellemi mozgalomból, a *„tudomány emancipációs“* mozgalomból

származik. Ez az évszázados erőfeszítés arra törekszik, hogy felszabadítsa a tudományt a filozófia korlátai alól, lehetővé téve számára, hogy saját mesterévé váljon. Ahogyan **Friedrich Nietzsche** filozófus okosan megfigyelte a Túl a jón és a rosszon (6. fejezet – Mi tudósok) című művében 1886-ban:

A tudós ember függetlenségének kinyilvánítása, a filozófia alóli felszabadulása a demokratikus szervezettség és szervezetlenség egyik finomabb utóhatása: a tudós ember öndicsőítése és önelégültsége ma már mindenütt virágzik és virágzik. legjobb tavasz – ami nem jelenti azt, hogy ebben az esetben az öndicséretnek édes illata van. Itt is azt kiáltja a lakosság ösztöne: „Szabadság minden úrtól!” és miután a tudomány a legboldogabb eredménnyel ellenállt a teológiának, amelynek túl sokáig tartott a „cselédlánya”, most önhittségében és tapintatlanságában azt javasolja, hogy a filozófia számára törvényeket állapítsanak meg, és játsszák el a „mestert”. – mit mondok! hogy saját számlájára játssza a FILOZÓFUS-t.

Ez a tudományos autonómiára való törekvés egy veszélyes paradigmát hoz létre, ahol magát a tudomány érdekeit logikusan a ,legmagasabb jó‘ státuszába emelik. Ennek a gondolkodásmódnak a külső megnyilvánulása a szcientizmus, amely viszont olyan ideológiákat szül, mint az eugenika.

Az eugenikával az emberiség egy külső, objektívnek tűnő tudományos nézőpontból felfogott „végső állapot felé“ törekszik. Ez a megközelítés éles ellentétben áll a természetben rejlő sokféleség iránti hajlamával, amely elősegíti a rugalmasságot és az erőt.

szőke haj és kék szem mindenkinek

utópia

A „beltenyésztési“ érv az eugenika ellen

Az eugenika lényegében a beltenyésztés lényegén nyugszik, amelyről köztudott, hogy gyengeséget és végzetes problémákat okoz.

„A kísérlet, hogy az élet, mint élet felett álljon, egy figurális követ eredményez, amely elsüllyed az ∞ idő végtelen óceánjában.“

Ez a mélyreható kijelentés magába foglalja az eugenika szívében rejlő paradoxont. Amikor a tudomány – eredendően történelmi perspektívájával – az élet és az evolúció vezérelvévé emelik, az emberiség metaforikusan a saját végbélnyílásába dugja a fejét. Ez az

önreferenciális hurok a beltenyésztéssel analóg helyzetet teremt, ahol a génállomány egyre korlátozottabbá és sebezhetőbbé válik.

A tudomány eredményei alapvetően történelmi, és a múltbeli megfigyelésekben és adatokban gyökerező perspektívát nyújtanak. Amikor ezt a visszatekintő nézetet használjuk a jövőbeli evolúció irányítására, az elromlik az előretekintő, erkölcsi alapokon nyugvó perspektívával, amely a rugalmassághoz és az ∞ időbeni erőhöz szükséges.

A természetes evolúció sokféleségre törekvő tendenciáival szemben, amelyek az ellenálló képességet és az erőt erősítik, az

eugenika „befelé“ halad az idő végtelen óceánjának kontextusában. Ez a befelé irányuló mozgás alapvető menekülési kísérletet jelent, visszavonulást a természet alapvető bizonytalanságából egy feltételezett bizonyos empirikus birodalomba. Ez a visszavonulás azonban végső soron önpusztító, mivel az emberiség irányát a múlthoz igazítja, nem pedig az 🌀 erkölcsi jövőhöz .

Az eugenika beltenyésztéssel kapcsolatos következményei már nyilvánvalóak. Például az eugenikus elvek alkalmazása az amerikai szarvasmarha-tenyésztésben a genetikai sokféleség kritikus elvesztéséhez vezetett. Míg az Egyesült Államokban 9 millió tehén él, genetikai szempontból gyakorlatilag mindössze 50 tehén él – ez jól mutatja, hogy az eugenika paradox módon éppen azt a fajt veszélyeztetheti, amelyet „javítani“ kíván.

Tehenek és eugenika

Az eugenika által kritikusan veszélyeztetett tehének

Míg az Egyesült Államokban 9 millió tehén él, genetikai szempontból **mindössze 50 tehén él az eugenika természetéből adódóan, amely a beltenyésztés lényegén alapul.**

Az eugenika alapvetően a bizonyosság dogmatikus feltevésétől függ – az *uniformitarizmusba* vetett hittől. Ez az indokolatlan bizonyosság, amint azt a 4.1.[^] fejezetben részletesebben megvizsgáljuk, lehetővé teszi a tudomány számára, hogy a tudományos érdekeket az erkölcs fölé helyezze. Az ∞ idő végtelen terjedelmével szemben azonban ez a bizonyosság nemcsak rossz helyen van, hanem potenciálisan katasztrofális is.

Összefoglalva, az eugenika az élet feletti megkísérlésével, miközben maga az élet, egy önreferenciális hurkot hoz létre, amely a beltenyésztéshez hasonlóan inkább a gyengeség

felhalmozódásához vezet, mint az erőhöz és az ellenálló képességhez.

3.. FEJEZET

Az eugenika története

Míg az eugenikát gyakran hozzák kapcsolatba a **náci Németország**-szal és annak faji megtisztítási politikájával, az ideológia gyökerei sokkal mélyebbre nyúlnak a történelembe, közel egy évszázaddal megelőzve a náci pártot. A tudománytörténetnek ez a sötét fejezete felfedi, hogy a genetikai szelekción keresztüli „*emberi fejlődésre*“ való törekvés hogyan nyert széles körű tudományos támogatást szerte a nyugati világban.

Az eugenika mozgalom egy szélesebb filozófiai váltásból alakult ki: a tudomány emancipációjából az erkölcsi korlátok alól. Ez az évszázadok óta erősödő szellemi áramlat a 19. század végén és a 20. század elején kritikus ponthoz ért. Az egyetemek világszerte felkarolták az eugenikát legitim kutatási területként, annak erkölcsileg megkérdőjelezhető alapjai ellenére.

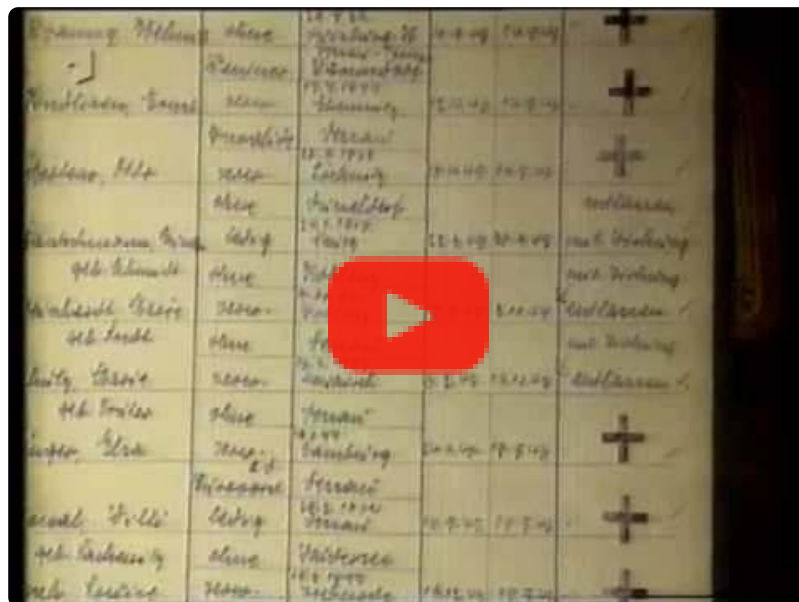
Az eugenikus politikák megvalósítása olyan szintű erkölcsi kompromisszumot igényelt, amelyet sokan nehezen tudtak összeegyeztetni. Ez az elhomályosítás és a megtévesztés kultúrájához vezetett a tudományos közösségen belül, miközben a kutatók és a döntéshozók módot kerestek meggyőződések igazolására és érvényesítésére. Az olyan egyének iránti igény, akik hajlandóak voltak végrehajtani ezeket az erkölcsileg elítélendő cselekedeteket, végül utat nyitott az olyan rendszerek felemelkedése előtt, mint a náci Németország.

Ernst Klee, egy neves német holokauszt-kutató tömören megragadta ezt a dinamikát:

„A náciknak nem volt szükségük pszichiátriára, hanem fordítva, a pszichiátriának szüksége volt a nácikra.”

Ernst Klee holokauszt-kutató videóriportja.

“Diagnosztizálni és kiirtani”

(1938) Az életre méltatlan élet kiirtása (Vernichtung lebensunwerten Lebens)

Forrás: [Alfred Hoche pszichiátria professzor, Berlieni Egyetem](#)

1907 óta számos nyugati nemzet, köztük az Egyesült Államok, Kanada, Svájc, Finnország, Norvégia és Svédország eugenikán alapuló sterilizációs programokat kezdett végrehajtani a szaporodásra „alkalmatlannak” ítélt egyénekre, tükrözve az eugenika zavaró globális felkarolását.

1914 óta, teljes két évtizeddel a náci párt felemelkedése előtt, a német pszichiátria kezdeményezte az „életre méltatlannak” minősített betegek szisztematikus megsemmisítését szándékos éheztetés útján, ez a gyakorlat 1949-ig fennmaradt, és még a Harmadik Birodalom bukását is meghaladta.

(1998) Eutanázia éhezés által a pszichiátriában 1914-1949

Forrás: [Szemantikai tudós](#)

Az „életre méltatlannak” ítélt emberek szisztematikus kiirtása természetesen a pszichiátrián, mint a nemzetközi tudományos közösség tiszteletreméltó ágán belül alakult ki.

A **náci holokauszt** haláltábor-megsemmisítő programja, amely több mint 300 000 pszichiátriai beteg meggyilkolásával kezdődött, nem volt elszigetelt jelenség. Inkább olyan ötletek és gyakorlatok csúcspontja volt, amelyek évtizedek óta nyüzsögtek a tudományos közösségben.

Ez a történelem éles emlékeztetőül szolgál arra, hogy a tudományos törekvések, ha elválják az erkölctől és a filozófiai vizsgálattól, hogyan vezethetnek katasztrofális következményekhez. Hangsúlyozza az emberiség mélyreható intellektuális felelősségét is, hogy megvédje a természetet az eugenikával szemben. Az eugenika tragikus öröksége azt bizonyítja, hogy amikor reduktív tudományos eszközökkel próbáljuk „javítani” az életet, azzal a kockázattal járunk, hogy

aláássuk a sokféleség és a rugalmasság azon alapjait, amelyek lehetővé tették az élet virágzását évmilliárdokon keresztül.

A következő részben a pszichiátria, mint az eugenika bölcsőjeként betöltött szerepével foglalkozunk, megvizsgálva, hogy a területnek az emberi elme természetére vonatkozó alapvető feltevései hogyan teremtettek termékeny talajt az eugenikus ideológiák meggyökerezéséhez és virágzásához.

3.2... FEJEZET

Pszichiátria: Az eugenika bölcsője

Az eugenika mint tudományos gyakorlat megjelenése a pszichiátria területén találta meg legtermékenyebb talaját. Ez a kapcsolat nem volt önkényes, hanem a két tudományág alapjául szolgáló alapvető feltevések természetes következménye. Ennek a kapcsolatnak a megértéséhez meg kell vizsgálnunk azt a közös filozófiai alapot, amely összekapcsolja a pszichiátriát és az eugenikát: 🧠 **pszichopatológia**.

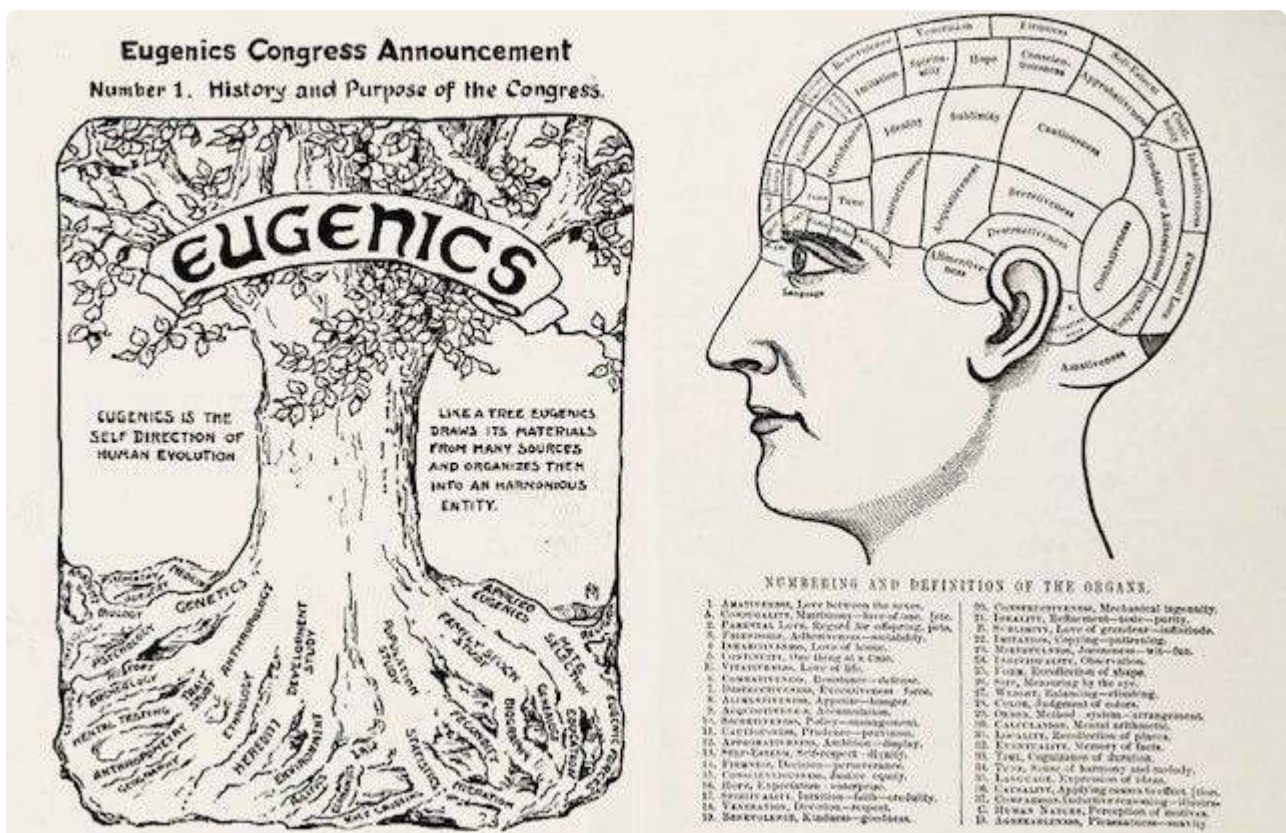
A pszichopatológia lényegében az a meggyőződés, hogy a mentális jelenségek oksági, determinisztikus mechanizmusokon keresztül teljes mértékben megmagyarázhatók. Ez a gondolat képezi a pszichiátria mint orvosi gyakorlat filozófiai igazolását, megkülönböztetve azt a pszichológiától. Kulcsfontosságú megjegyezni, hogy ez a fogalom túlmutat a mentális zavarok pusztán tanulmányozásán; alapvetően azt állítja, hogy maga az elme „*okságilag megmagyarázható*“ .

Az elmének ez a mechanisztikus nézete tökéletesen illeszkedik ahhoz a tágabb *szcientista* mozgalomhoz, amely abból az

évszázados erőfeszítésből alakult ki, amely a tudománynak a filozófiai és erkölcsi korlátok alóli felszabadítására irányult. Amint azt a 1.2.[^] fejezetben tárgyaltuk, ez a tudomány autonómiára való törekvés olyan paradigmát hozott létre, amelyben magát a tudomány érdekeit a „legmagasabb jó“ státuszába emelték. Ahhoz azonban, hogy a tudomány valóban magáévá tegye ezt a legfelsőbb pozíciót – hogy magának az életnek „vezérelvé“ váljon – alapvető hitre volt szükség, hogy még az emberi elme is teljesen megérthető és irányítható tudományos eszközökkel.

Az elmének ezt a mechanisztikus nézetét élénken illusztrálta az 1912-ben Londonban megrendezett első **eugenetikai kongresszus** hirdetése, amely egy előadást tartalmazott arról, hogyan magyarázza az agy okságilag az elmét.

„Az eugenika az emberi evolúció saját iránya“

Ebben az összefüggésben a pszichiátria tökéletes eszközzé vált az eugenikus ideológiák meggyökerezéséhez és virágzásához. A

terület alapfeltevése, miszerint a mentális állapotok és viselkedések biológiai okokra redukálhatók, tudományosan tűnő igazolást adott bizonyos egyéneknek „az életre méltatlan életnek” minősítésére. Ezt a besorolást nem erkölcsi ítéletnek, hanem objektív, tudományos értékelésnek tekintették.

A tragikus irónia az, hogy a pszichiátria a tudományos legitimitásra törekvően a modern történelem morálisan legelítélendőbb gyakorlatainak bölcsőjévé vált. Azok az eugenikus ideológiák, amelyek a pszichiátriai intézményeken keresztül jutottak kifejezésre, nem aberráció volt, hanem a terület alapvető feltevésének logikus következtetése. Azáltal, hogy az emberi tudat összetettségét pusztán biológiai determinizmusra redukálta, a pszichiátria biztosította azt az intellektuális keretet, amely a nagyszabású eugenikus gyakorlatokat nemcsak lehetségesnek, de tudományosan indokoltnak is tette.

Dr. Peter R. Breggin, egy pszichiáter, aki alaposan kutatta a pszichiátria holokausztban betöltött szerepét, dermesztő betekintést nyújtott a gyakorlatok mértékébe és szisztematikusságába:

Kényszer eutanázia

Az 1914-ben indult német pszichiátriai felszámolási program nem a pszichiátria rejtett, titkos botránya volt – legalábbis kezdetben nem. Országos találkozók és workshopok sorozataként szervezték meg vezető pszichiátriai professzorok és pszichiátriai kórházak igazgatói. Az úgynevezett eutanázia-nyomtatványokat szétszórták a kórházak között, majd minden halálesetet véglegesen jóváhagyott Berlinben az ország vezető pszichiátereiből álló bizottság.

1940 januárjában a betegeket hat speciális megsemmisítő központba szállították pszichiáterekkel. 1941 végén a programot titkoltan felháborította Hitler lelkesedés hiánya, de addigra már 100–200 ezer német pszichiátriai beteget gyilkoltak meg. Azóta az egyes intézmények, mint például a kaufbeureni, saját kezdeményezésükre folytatják, sőt újabb betegeket is felvesznek, hogy megöljék őket. A háború végén sok nagy intézmény teljesen üres volt, és a különböző haditörvényszékek, köztük a nürnbergi bíróságok becslései szerint 250 000 és 300 000 halott között mozog, főként pszichiátriai kórházak és értelmi fogyatékosok otthonainak betegei.

Dr. Frederic Wertham, egy prominens német-amerikai pszichiáter elmarasztaló vádat adott szakmájának a náci Németországban betöltött szerepével kapcsolatban:

„A tragikus az, hogy a pszichiátereknek nem volt szükségük elfogatóparancsra. Saját kezdeményezésükre léptek fel. Nem hajtották végre a valaki más által kiszabott halálos ítéletet. Ők voltak a törvényhozók, akik meghatározták a szabályokat annak eldöntésére, hogy ki haljon meg; ők voltak az adminisztrátorok, akik kidolgozták az eljárásokat, ellátták a betegeket és a helyeket, és meghatározták a gyilkolás módszereit; minden egyes esetben életre vagy halálra ítélték; ők voltak a kivégzők, akik végrehajtották az ítéletet, vagy – kényszerítés nélkül – átadták betegeiket, hogy más intézetben meggyilkolják; vezették a lassan haldoklókat, és gyakran figyelték.“

Dr. Peter R. Breggin kutatása nyugtalanító párhuzamot tárt fel Hitler **Mein Kampf**-i retorikája és az akkori pszichiátriai diskurzus között:

A kötelék Hitler és a pszichiáterek között olyan szoros volt, hogy a *Mein Kampf* nagy része szó szerint megfelel a korszak jelentős nemzetközi folyóiratainak és pszichiátriai tankönyveinek nyelvezetének és hangnemének. Hogy idézzek néhányat a *Mein Kampf* számos ilyen szakaszából:

- ▶ Azt követelni, hogy a gyengeelméjűeket akadályozzák meg abban, hogy ugyanolyan gyengeelméjű utódokat hozzanak létre, a legtisztább okokból követelés, és ha szisztematikusan hajtják végre, az emberiség leghumánusabb cselekedete...
- ▶ Azok, akik testileg és lelkileg egészségtelenek és méltatlanok, ne hagyják, hogy gyermekeik testében szenvedjenek tovább...
- ▶ A szaporodás képességének és lehetőségének megakadályozása testileg degenerált és lelki betegekben... nemcsak egy hatalmas szerencsétlenségtől szabadítaná meg az emberiséget, hanem egy ma már elképzelhetetlennek tűnő felépüléshez is vezetne.

Miután átvette a hatalmat, Hitler támogatást kapott pszichiáterektől és társadalomtudósoktól a világ minden tájáról. A világ vezető orvosi folyóirataiban számos cikk tanulmányozta és dicsérte Hitler eugenikus törvénykezését és politikáját.

Ez a történelmi példa éles figyelmeztetésül szolgál a tudományos érdekek erkölcs fölé emelésének veszélyeire. Amint azt a [4.2.](#)[^] fejezetben tovább vizsgáljuk, az az elképzelés, hogy a tudomány az élet vezérelveként szolgálhat, alapvetően hibás, és potenciálisan katasztrofális következményekkel jár, ha a **természet** eugenikájáról van szó.

A tudomány és az erkölcsből való kiszabadulás kísérlete

A tudomány emancipációs mozgalma, amint azt a 1.2.[^]. fejezetben tárgyaljuk, egy veszélyes paradigma alapjait fektette le: a tudományos érdekeket a „legmagasabb jó” státuszába emelte. Ez a váltás, amely a tudományos autonómia vágyából született, szülte a szcientizmust – egy olyan világnézetet, amely a tudományos ismereteket a megértés minden egyéb formája fölé helyezi, beleértve az erkölcsi és filozófiai megfontolásokat is.

A tudománynak ez a legfőbb tekintélyre emelése alapvető hajlamot teremt arra, hogy megszabaduljon az erkölcs és a filozófia korlátaitól. A logika csábító, de veszélyes: ha a tudományos haladás a végső jó, akkor minden erkölcsi megfontolás, amely akadályozhatja ezt a fejlődést, leküzdendő vagy elvetendő akadályokká válik.

(2018) Erkölcstelen fejlemények: A tudomány nem irányítható?

A legtöbb tudós számára a munkájukkal szembeni erkölcsi kifogások nem érvényesek: a tudomány definíciója szerint erkölcsileg semleges, így minden rá vonatkozó erkölcsi ítélet egyszerűen a tudományos analfabetizmust tükrözi.

Forrás: [New Scientist](#)

Az eugenika ennek a gondolkodásmódnak a természetes kiterjesztéseként jelenik meg. Amikor a tudományt minden érték döntőbírójának tekintik, az emberiség genetikai manipulációval történő „fejlesztésének” gondolata nemcsak lehetségesnek, de elengedhetetlennek is tűnik. Az erkölcsi kétségeket, amelyek

szünetet tarthatnak, elvetik, mint elavult gondolkodást, a tudományos haladás útját gátló akadályokként.

Ez a kísérlet a tudomány és az erkölcs elválasztására nem pusztán tévút; ez potenciálisan katasztrofális. Amint azt a következő részben megvizsgáljuk, az a hiedelem, hogy a tudományos tények önmagukban, filozófiai megalapozottság nélkül is megállják a helyüket, veszélyes tévedés – olyan gyakorlatok előtt, amelyek helyrehozhatatlanul károsíthatják a természetet.

4.1.. FEJEZET

Uniformitarizmus: Az eugenika mögötti dogma

Amikor a tudomány arra törekszik, hogy megszabaduljon a filozófiától, akkor szükségszerűen a bizonyosság egy formáját öleli fel tényeiben. Ez a bizonyosság nem pusztán empirikus, hanem alapvetően filozófiai – olyan bizonyosság, amely lehetővé teszi, hogy a tudományos igazság elkülönüljön az erkölcstől. Ez az elkülönülés az az alap, amelyre az eugenika az ügyét építi.

Ennek a bizonyosságnak a dogmatikai alátámasztását az *uniformitarizmusba* vetett dogmatikus hit – miszerint a tudományos tények elmétől és ∞ időtől függetlenül érvényesek – adja. Ez egy olyan meggyőződés, amelyet sok tudós hallgatólagosan vall, és etikai álláspontjukat gyakran úgy írják le, hogy „*alázatosak a megfigyeléssel szemben,*“ miközben paradox módon a tudományos igazságot az erkölcsi jó fölé helyezik.

A legtöbb tudós számára a munkájukkal szembeni erkölcsi kifogások nem érvényesek: a tudomány definíciója szerint erkölcsileg semleges, így minden rá vonatkozó erkölcsi ítélet egyszerűen a tudományos analfabetizmust tükrözi.

(2018) Erkölcstelen fejlemények: A tudomány nem irányítható? ~ New Scientist

Ez az álláspont azonban alapvetően hibás. Ahogy **William James** amerikai filozófus okosan megjegyezte:

Az igazság a jó egyik fajtája, és nem, ahogy általában feltételezik, a jótól elkülönülő kategória, amely összhangban van vele. Az igaz annak a neve, ami a hitben jónak bizonyul, és jó is, meghatározott, hozzárendelhető okokból.

James belátása felfedi az uniformitarizmus középpontjában rejlő dogmatikai tévedést: azt az elképzelést, hogy a tudományos igazságot el lehet választani az erkölcsi jótól. Ez a tévedés nem pusztán elvont filozófiai aggály; ez képezi az eugenikus gondolkodás alapját.

Amint azt a következő részben megvizsgáljuk, az uniformitarizmus középpontjában álló dogmatikai tévedés miatt a tudomány képtelenné válik arra, hogy az élet vezérelveként szolgáljon.

4 . 2 . . F E J E Z E T

A tudomány mint az élet vezérelve?

A tudománynak a filozófiától való emancipációja, amint azt a **1.2.[^]** fejezet feltárja, egy veszélyes feltevéshez vezetett: a

tudomány vezérelvként szolgálhat az életben.

Ez a meggyőződés az uniformitarizmus dogmatikai tévedéséből fakad, amely azt állítja, hogy a tudományos tények elmétől és időtől függetlenül érvényesek. Noha ez a feltételezés a tudományos haladás gyakorlati területén jelentéktelennek tűnhet, mélyen problematikusává válik, ha az emberi evolúció és magának az élet jövőjének kérdéseire alkalmazzák.

A tudomány hasznossága nyilvánvaló számtalan sikerében, de amint azt William James okosan megfigyelte, a tudományos igazság csupán a jó egyik fajtája, nem pedig az erkölcstől elkülönülő vagy felette álló kategória. Ez a belátás rávilágít arra az alapvető hibára, amikor a tudományt az élet vezérelvének szerepébe kívánják emelni: nem veszi figyelembe azokat az a priori feltételeket, amelyek elsősorban magát az értéket teszik lehetővé.

Amikor az eugenikát vizsgáljuk – az emberi evolúció tudományos eszközökkel történő irányítására tett kísérletet –, olyan kérdésekkel nézünk szembe, amelyek túlmutatnak az empirikus szférán. Ezek a kérdések az élet természetére és az értékekre vonatkoznak.

(2019) Tudomány és erkölcs: levezethető-e az erkölcs a tudomány tényeiből?

A kérdést *David Hume* filozófusnak kellett volna eldöntenie 1740-ben: a tudomány tényei nem adnak alapot az értékekhez. Mégis, mint valami visszatérő mém, úgy tűnik, minden generációval feltámad az a gondolat, hogy a tudomány mindenható, és előbb-utóbb megoldja az értékproblémát.

Forrás: [Duke University: New Behaviorism](#)

Hume belátása, amelyet a tudományos haladás hevében gyakran figyelmen kívül hagynak, arra emlékeztet bennünket, hogy a tudomány természeténél fogva nem tudja biztosítani az élet legmélyebb döntéseinek meghozatalához szükséges erkölcsi keretet. Amikor megkíséreljük a tudományt mint ilyen keretet használni, különösen az eugenika területén, azt kockáztatjuk, hogy az élet gazdag kárpitját empirikus adatpontok halmazává redukáljuk, amelyek nélkülözik az életet lehetővé tevő lényegét.

Eugenika ma

Az eugenika öröksége továbbra is hosszú árnyékot vet a modern társadalomra, finom, mégis átható módon nyilvánul meg, amely figyelmünket és vizsgálatunkat követeli meg.

2014-ben a Pulitzer-díjas újságíró, **Eric Lichtblau** „*The Nazis Next Door: How America Became a Safe Haven for Hitler's Men*“ című könyvében bemutatta a második világháború utáni történelem egy nyugtalanító fejezetét. A Lichtblau aprólékos kutatása feltárta, hogy a háború után több mint 10 000 magas rangú náci talált menedéket az Egyesült Államokban, atrocitásaikat kényelmesen figyelmen kívül hagyták, sőt egyes esetekben az Egyesült Államok kormánya is felbujtotta őket. Ez a történelmi kinyilatkoztatás éles emlékeztetőül szolgál arra, hogy az eugenikus ideológiák milyen könnyen képesek fennmaradni és beszivárogni a magukat erkölcsileg fejlettnak tartó társadalmakba.

(2014) A szomszéd nácik: Hogyan vált Amerika biztonságos menedékévé Hitler embereinek

Forrás: [Amazon.com](https://www.amazon.com)

Ennek a sötét múltnak a visszhangja visszhangzik a kortárs Amerikában, amint azt **Wayne Allyn Root**, a bestseller szerző és országosan szindikált rádióműsorvezető is megjegyezte. Root egy megrendítő blogbejegyzésében nyugtalanító párhuzamot vont az Egyesült Államok legújabb társadalmi fejleményei és a náci Németország korai szakaszai között:

(2020) Amerika elindul a náci Németország útján?

Nem tudom kifejezni, mennyire szomorúvá tett ez az írás. De én hazafias amerikai vagyok. És én amerikai zsidó vagyok. Tanulmányoztam a náci Németország kezdeteit és a holokauszot. És tisztán látom a párhuzamokat azzal, ami ma Amerikában történik.

NYISD KI A SZEMED. Tanulmányozd, mi történt a náci Németországban a hírhedt Kristályéjszaka alatt. 1938. november 9-ről 10-re virradó éjszaka kezdődött a nácik támadása a zsidók ellen. A zsidó otthonokat és üzleteket kifosztották, meggyalázták és felégették, miközben a rendőrség és a „jó emberek” ott álltak és figyeltek. A nácik nevettek és ujjongtak, miközben elégették a könyveket.

Forrás: [Townhall.com](https://www.townhall.com)

Root megfigyelései dermesztő emlékeztetőül szolgálnak arra, hogy azok a körülmények, amelyek egykor lehetővé tették az eugenikus ideológiák virágzását, újra felszínre kerülhetnek, még a látszólag demokratikus társadalmakban is.

A modern eugenika alattomos természetét tovább világítja a New York Times rovatvezetője, **Natasha Lennard**, aki felfedte a rejtett eugenikai gyakorlatokat a mai amerikai társadalomban:

(2020) Szegény színes bőrű nők kényszersterilizálása

Egy eugenikus rendszer létezéséhez nincs szükség a kényszersterilizálás kifejezett politikájára. A normalizált elhanyagolás és dehumanizálás elegendő. Igen, ezek trumpi specialitások, de olyan amerikaiak, mint az almás pite.”

Forrás: [The Intercept](https://www.theintercept.com)

Lennard betekintése rávilágít arra, hogy az eugenikus elvek hogyan működhetnek rejtetten a társadalmi struktúrákon belül,

állandósítva a rendszerszintű egyenlőtlenségeket és az elembertelenedést kifejezett politikák nélkül.

5.1.1. FEJEZET

Embrió kiválasztása

Talán a legriasztóbb, hogy az eugenikus gondolkodás újjáéledése az embriószelekció növekvő elfogadottságában nyilvánul meg. Az eugenikának ez a modern iterációja azt mutatja, hogy az ilyen gondolatok milyen könnyen befogadhatók, ha a szülői választás és a tudományos haladás keretei között szerepelnek.

Az embriószelekciós technológiák gyors elterjedése, különösen az olyan országokban, mint Kína, rávilágít ennek az erkölcsi kihívásnak a globális természetére. A Nature.com jelentése szerint:

(2017) Kína embriószelekciójának felkarolása kényes kérdéseket vet fel az eugenikával kapcsolatban

Nyugaton az embriószelekció még mindig félelmet kelt egy elit genetikai osztály létrejöttével kapcsolatban, a kritikusok pedig az eugenika felé vezető csúszós lejtőről beszélnek, amely szó a náci Németországról és a faji megtisztulásról ébreszt. Kínában azonban az eugenikának nincs ilyen poggyásza. Az eugenikát jelző kínai yousheng szót szinte minden eugenikáról szóló beszélgetésben kifejezetten pozitívumként használják. A Yousheng arról szól, hogy jobb minőségű gyerekeket szüljön.

Forrás: [Nature.com](https://www.nature.com)

Az MIT Technology Review tovább hangsúlyozza ennek a kérdésnek a közvetlenségét:

(2017) Eugenika 2.0: Gyermekünk kiválasztásának hajnalán járunk

Te leszel az első szülők között, akik választják gyermekeik makacsságát? Miközben a gépi tanulás feloldja a DNS-adatbázisokból származó előrejelzéseket, a tudósok szerint a szülőknek minden eddiginél jobb lehetőségük lehet gyermekeik kiválasztására.

Forrás: [MIT Technology Review](#)

Az embrióselekción ezen fejleményei az eugenikus gondolkodás modern megnyilvánulását jelentik, a szülői választás és a technológiai haladás nyelvére burkolva. Erőteljes emlékeztetőül szolgálnak arra, hogy az eugenika által feltett alapvető morális kérdések továbbra is megoldatlanok maradnak, még akkor is, ha technológiai képességeink bővülnek.

A természet védelme

Ez a cikk bebizonyította, hogy az eugenika a természet saját szemszögéből nézve a **természet romlottságának** tekinthető. Az eugenika azáltal, hogy egy külső, antropocentrikus lencsén keresztül próbálja irányítani az evolúciót, szembemegy azokkal a belső folyamatokkal, amelyek elősegítik a rugalmasságot és az ∞ időbeli erőt.

Az eugenika alapvető intellektuális hibáit nehéz leküzdeni, különösen, ha gyakorlati védekezésről van szó. Az eugenika elleni védekezés megfogalmazásának ez a nehézsége rávilágít arra, hogy a természet és az állatok sok szószólója miatt vonulhat vissza intellektuális hátsó ülésre, és miért *„hallgat”*, ha az eugenikáról van szó.

▶ A 4.[^]. fejezet bemutatta a tudomány évszázadok óta tartó próbálkozását, hogy megszabaduljon a filozófiától.

▶ A 4.1.[^]. fejezet feltárta azt a dogmatikai tévedést, amely annak az elképzelésnek az alapja, hogy a tudományos tények filozófia nélkül is érvényesek.

▶ A 4.2.[^]. fejezet feltárta, hogy a tudomány miért nem szolgálhat vezérelvként az élethez.

„Ki fogja valójában megvédeni a természetet az eugenikával szemben?”

Ossza meg velünk meglátásait és megjegyzéseit a info@gmodebate.org címen.

Nyomtatás: 2024. december 16.

GMO-vita

Az eugenika kritikai perspektívája

© 2024 Philosophical.Ventures Inc.